

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ПІДВИЩЕНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ, ЩО РОЗВИВАЄТЬСЯ

Активізація процесів руху капіталів та ринкова уніфікація економічного розвитку створює умови для залучення до міжнародної інвестиційної діяльності країн, що розвиваються. Для більшості з них прями іноземні інвестиції (ПІІ) стають ключовим фактором розвитку. На даний час залишається відкритим питання ефективного регулювання потоків ПІІ. Для відпрацювання моделі взаємодії з іноземними інвесторами як на державному, так і на регіональному рівнях необхідно виділити основні критерії підвищеної ефективності ПІІ.

Згідно еkleктичної чи (OLI) парадигми Дж. Даннінга, основними детермінантами факторами для залучення ПІІ виступають: переваги власності, переваги інтерналізації та специфічні переваги місцевості [1]. Оскільки переваги власності та інтерналізації – умови для інвестування, які формуються на рівні фірми, важливу роль у виборі загальної інвестиційної політики держави в цілому та регіону зокрема, повинні відігравати мотиваційні фактори місцевості. Виходячи з основних мотивів інвестування, економічні детермінанти країни-отримувача ПІІ можна згрупувати за наступними напрямками: ресурсо-шукаючі, орієнтовані на ефективність та ринково-шукаючі іноземні інвестиції.

До групи ресурсо-шукаючих можна віднести наступні мотиваційні критерії:

Брак ефективних технологій – це спільна риса всіх економік, що розвиваються. В умовах значного відставання технологічного розвитку зростає показник можливої економічної віддачі щодо технологій, які плануються для запровадження на ринок. Згідно з припущенням моделі Е. Борештейна, Дж. Де Грегоріо та Дж.-В. Лі іноземні інвестори, які присутні на ринку, полегшують процес освоєння нових технологій для місцевих фірм, таким чином сприяючи технологічному прогресу та загальному зростанню економіки [2].

Достатня забезпеченість трудовими ресурсами. Емпіричне дослідження, проведене Г. Хансоном, Р. Маталоні та М. Слауером підтверджує тенденцію, щодо концентрації виробництва ТНК у країнах з низьким рівнем вартості робочої сили [3]. Позитивний ефект цього фактора проявляється завдяки появі працівників, обізнаних в діяльності нових бізнес-структур, що безумовно сприяє розвитку трудових ресурсів приймаючої країни [4].

Наявність достатньо збалансованих природних ресурсів їх якість, ефективність, мобільність та ліквідність здатні в тій чи іншій мірі реалізувати інвестиційні інтереси іноземних інвесторів [5, с. 12].

ПІІ орієнтовані на ефективність при виборі місця інвестування враховують наступні критерії:

Недостатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку розглядається іноземними інвесторами як позитивна передумова для входження на ринок. Однак, як свідчить досвід, іноземні інвестиції можуть підвищувати рівень конкуренції на внутрішньому ринку, сприяючи, таким чином, зростанню економічної активності.

Підвищена гранична віддача на капітал сприяє активізацію інвестиційних процесів. Емпіричні результати В. Шевчука [6, с. 633] вказують на те, що віддача на капітал є набагато вищою у країнах, що розвиваються.

Ринково-шукаючі ПІІ включають наступні критерії:

Хронічна нестача внутрішніх заощаджень провокує тенденцію, за якої зростає ефективність залучених іноземних інвестицій. Завдання економічної політики полягає в тому, щоб зростаючий попит на внутрішньому ринку був забезпечений відповідною пропозицією. Це обмежуватиме зростаючий імпорт споживчих товарів і формуватиме резерв інвестиційних засобів на оновлення основних фондів.

Збутова інвестиційна привабливість країни включає ємність, масштаби, структуру та динаміку розвитку внутрішнього ринку країни. Незадоволений надлишковий внутрішній попит як чинник зростання ВВП сприяє залученню ПІІ через перспективу розширення розмірів ринку та можливості нарощування виробничих потужностей, що також є характерною особливістю економік в період розвитку.

Тому подальші дослідження, що стосуються проблеми формування ефективної політики регулювання залучення ПІІ вважаємо перспективними, зважаючи на сучасний стан розвитку економіки України.

1. Dunning, John H. (1993). *Multinational enterprises and the global economy*. Wokingham, England: Addison-Wesley.
2. Borensztein, E., De Gregorio, J. And Lee, J.-W. (1998) *How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth?*, *Journal of International Economics*, Vol.45, pp.115-135 .
3. Hanson, G. H., Mataloni, R. J., and Slaughter, M. J. (2003): "Vertical Production Networks in Multinational Firms," NBER Working Paper 9723, National Bureau of Economic Research.
4. Feldstein, M. (2000): "Aspects of Global Economic Integration: Outlook for the Future," NBER Working Paper No. 7899 (Cambridge, Massachusetts: National Bureau of Economic Research).
5. Гайдучський А. Класифікація чинників інвестиційно/Ринок цінних паперів України. – 2004. – № 9-10. – С. 9-14.ї привабливості економіки / А. Гайдучський
6. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика: Навч. пос./ Віктор Олексійович Шевчук. – Л.: Каменяр, 2003. – 719 с.